

PAULINA SMOLIŃSKA

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Włocławku

Kredyt jako najczęstsze źródło finansowania zewnętrznego wybierane przez włocławskie przedsiębiorstwa

Credit as the most common source of outside funding selected by businesses based in Włocławek

Streszczenie:

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa są sektorem gospodarki, które są coraz częściej dostrzegane przez polską gospodarkę. Widzi się w nich potencjał na poprawę sytuacji gospodarczej kraju. Właściciele tych o to przedsiębiorstw posiadają coraz to nowsze pomysły. Jednakże, aby je zrealizować potrzebują dodatkowych funduszy. Jednym z nich jest kredyt. I właśnie ten oto artykuł ukaże jego krótką historię, a także podstawowe zagadnienia z nim związane. Następnie na podstawie badań sprawdzimy, czy owo źródło na pewno jest najczęściej wybierane przez włocławskich przedsiębiorców.

Abstract:

Micro, small and medium-sized businesses constitute a more and more conspicuous sector of the economy. They are perceived as those with the poten-

tial to improve the economy of the country. Their owners come up with new ideas on a regular basis, but they need new funds in order to implement them. One of the possible solutions is obtaining credit and this paper aims to succinctly show its history, as well as the basic premises behind it. Moreover, the paper sets out to verify if credit is indeed the most common source of outside funding selected by businesses based in Włocławek.

Słowa kluczowe: źródła finansowania, kredyt, mikroprzedsiębiorstwa, małe przedsiębiorstwa, średnie przedsiębiorstwa

Keywords: sources of funding, credit, micro bussines, small bussines, medium-sized bussines

1. Wpływ systemu bankowego w Polsce na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Sektor bankowy jest sektorem, który odgrywa bardzo ważną i znaczącą rolę w gospodarce naszego kraju. Podstawowymi funkcjami jakie spełniają banki to¹:

- 1) Emisja kredytu i pieniądza.
- 2) Przechowywanie środków finansowych oraz efektywne zarządzanie nimi, np. poprzez różnego typu lokaty.
- 3) Finansowanie działalności gospodarczej indywidualnych firm poprzez udzielanie im kredytu.
- 4) Sprecyzowanie zasad działalności instytucji w związku z rozliczeniami gotówkowymi oraz bezgotówkowymi, gdzie pośrednikiem jest bank.

Wbrew pozorom funkcje, które spełniają obecne banki funkcjonowały już w początkowych latach ich istnienia. Zaczątki pierwszej bankowości szacuje się na XV wiek naszej ery, ale dopiero w 1828 r. powstał pierwszy Bank Polski, a jego założycielem był książę Ksawery Drucki-Lubecki. Nie był to bank, który zajmował się tylko i wyłącznie emisją pieniądza, ale również udzielaniem kredytów i pożyczek zagranicznych. Jednakże nie były to łatwe czasy dla funkcjonowania banków i każdy po kilku latach działalności ulegał

¹ J. Grzywacz, *Współpraca przedsiębiorstwa z bankiem*, Difin, Warszawa 2006, s. 16.

likwidacji². Podczas funkcjonowania gospodarki centralnie sterowanej od 1945 r. do początków lat 90. powstały 4 banki: Narodowy Bank Polski, Bank Handlowy, Bank Polska Kasa Opieki oraz Bank Gospodarki Żywnościowej. Każda z tych instytucji działała w innych obszarach, ale gdyby złączyć je w całość, wyodrębniłyby się następujące zadania: emisja pieniądza, udzielanie kredytów, prowadzenie rozliczeń i transakcji dewizowych, obsługa transakcji zagranicznych oraz obsługa finansów rolnictwa.

Po kilku latach powstały kolejne banki: Eksportu, Łódzki Bank Rozwoju oraz Bank Inicjatyw Gospodarczych, jednakże nadal działały one w różnych sferach gospodarczych, więc tworzyły dla siebie znikomą konkurencję. W 1987 r. z NBP został wyodrębniony kolejny bank zwany PKO BP. Przez duże scentralizowanie polskiej gospodarki firmy mogły być przyporządkowane tylko do określonych banków przez co właściciele nie mogli podejmować przemysłanych decyzji rozwojowych. Zatem powstała pilna potrzeba wprowadzenia kolejnych zmian w systemie prawa. Pierwsze takie zmiany rozpoczęły się w 1989 r. poprzez wprowadzenie Prawa bankowego oraz Ustawy o Narodowym Banku Polskim. Od tej pory zaczęły powstawać nowe banki, a konkurencja między nimi zaczęła się zaostrzać. Kolejna nowelizacja prawa nastąpiła w 1998 r. i była ona dobrze postrzegana zarówno przez banki jak również przez klientów³. Jednakże gospodarka wciąż się rozwija i prawo musi być wciąż nowelizowane. W ten sposób wyłonił się następujący podział banków:

- banki inwestycyjne,
- banki specjalne,
- banki spółdzielcze,
- banki operacyjne (uniwersalne).

Banki inwestycyjne zajmują się emisją i handlem papierów wartościowych występując w roli pośrednika, przyjmują lokaty, zarządzają aktywami, obsługują finansowanie fuzji i przejęć oraz zajmują się doradztwem finansowym i inwestycyjnym⁴.

² http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/o_nbp/informacje/historia_bankowosci.html (09.03.2017).

³ J. Grzywacz, op.cit., s. 17-18.

⁴ K. Oplustil, *System bankowy-wprowadzenia*, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, s.11,

Banki specjalne mają specjalistyczny charakter, ograniczając swe funkcjonowanie do określonej dziedziny operacji bankowych lub wyodrębnionej grupy klientów, a także wybranego obszaru. Zajmują się obsługą transakcji zagranicznych, finansowaniem budownictwa mieszkaniowego, przechowywaniem oszczędności itp.⁵.

Banki spółdzielcze „powstały jako instytucje mające na celu solidarną obronę interesów drobnych producentów oraz obsługę lokalnej społeczności. Są one niekomercyjnymi instytucjami depozytowo-kredytowymi”⁶.

Banki operacyjne (uniwersalne) są instytucją do której należy obsługa klientów, zaspokajanie ich potrzeb w zakresie świadczonych przez nich usług bankowych, równocześnie wypracowując swój zysk⁷.

Powyższe banki udzielają kredytów, które będą się różnić tym, min. na jaki cel dany bank je udzieli. Oprócz tego w przypadku kredytu wyróżnia się następujące ich rodzaje, ze względu na⁸:

- metodę udzielania kredytu⁹:
 - Kredyt w rachunku bieżącym- „kredytobiorca uzyskuje prawo zadłużenia się we własnym rachunku bieżącym”. Polega to na tym, że właściciel może dokonywać zleceń płatniczych w wysokości sumy większej niż tą, którą aktualnie posiada na koncie. Podczas kolejnego przelewu na konto kredytobiorcy zadłużenie zostanie wyrównane.
 - Kredyt w rachunku kredytowym- kredyt polegający na otworzeniu nowego konta dla kredytobiorcy, tzw. kredytowy, do którego będą wpływać raty kredytu.
- przeznaczenie kredytu:
 - kredyt obrotowy- kredyt udzielany na realizację bieżących potrzeb niezbędnych do funkcjonowania firmy,

http://www.law.uj.edu.pl/~kpg/images/stories/Polityka_gosp_KO/system%20bankowy.pdf (12.03.2017).

⁵ <http://www.zset.pl/edu/node/173> (12.03.2017).

⁶ K. Stępień, *Bankowość. Podstawy*, KaBe, Krosno 2015, s.17.

⁷ <http://www.zset.pl/edu/node/174> (12.03.2017).

⁸ <https://www.nbportal.pl/slownik/pozycje-slownika/kredyt-bankowy> (27.02.2017).

⁹ D. Dziawgo, A. Zawadzki, *Finanse przedsiębiorstw. Istota-narzędzia-zarządzanie*, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2011, s. 87.

- kredyt inwestycyjny- kredyt udzielany na zakup lub restrukturyzację majątku trwałego, zakup inwestycji niematerialnych oraz finansowych,
- sposób wykorzystania i spłaty:
 - kredyt docelowy- kredyt udzielony na konkretną transakcję,
 - kredyt sezonowy,
 - linia kredytowa odnawialna i nieodnawialna¹⁰- kredyt podobny swą funkcjonalnością do debetu. Polegający na tym, że kredytobiorca ma pewne zadłużenie w banku, z którego może korzystać w razie potrzeby i wypłacać go kiedy chce i w jakiej kwocie, oczywiście nieprzekraczającej zadłużenia. Na koniec okresu kredytowania właściciel firmy musi zwrócić wykorzystaną kwotę pieniędzy, i w zależności od umowy z bankiem, bank automatycznie odbierze pozostałą kwotę kredytu lub zostawi ją na następny okres kredytowania w przypadku linii kredytowej odnawialnej.
 - kredyt na pokrycie bieżących zobowiązań.

2. Ocena opłacalności kredytu

Małe i średnie przedsiębiorstw są takimi organizacjami gospodarczymi, których kapitał własny jest nie wystarczający, aby móc zacząć się prężnie rozwijać. W takich przypadkach wychodzą im z pomocą instytucje finansowe jakimi są banki, które oferują atrakcyjną ofertę kredytową. Do tej pory dostrzegały one tylko duże korporacje uważając pozostałych za inwestycje zbyt ryzykowane. Jednakże od pewnego czasu zaczęły też dostrzegać również małe i średnie przedsiębiorstwa. Podstawą udzielenia takiej pomocy finansowej przez bank jest zbadanie zdolności kredytowej przedsiębiorstwa. Do weryfikacji zdolności kredytowej przedsiębiorstw przez instytucje finansujące mogą zostać użyte następujące metody¹¹:

¹⁰ <https://www.nbportal.pl/slownik/pozycje-slownika/linia-kredytowa> (27.02.2017).

¹¹ S. Juszczak, *Zdolność kredytowa w ocenie banku na przykładzie małych i średnich przedsiębiorstw*, s.2-4.

- **metoda opisowa-** polega na zaklasyfikowaniu kredytobiorcy do danej grupy ryzyka, każda z tych grup posiada dokładny opis warunków, z których musi wywiązać się kredytobiorca, aby móc uzyskać kredyt,
- **metoda punktowa-** polega na przyporządkowywaniu wag określonym wielkością wskaźników, które odzwierciedlają sytuację ekonomiczną przedsiębiorcy,
- **metoda finansowa-** metoda ta opiera się na sprawozdaniach finansowych dostarczonych przez kredytobiorcę, dane te zostają przeanalizowane przez bank i poddane ocenie,
- **metoda dyskryminacyjna-** metoda ta również opiera się na sprawozdaniach finansowych, a wykorzystuje się do niej analizę wskaźnikową, modele ekonometryczne i metody symulacyjne
- **metoda CAMPARI ICE-** jest to skrót, którego każda literka ma swoje rozwinięcie i jest z osobna oceniana:
 - Character – osobowość firmy, kredytobiorcy; czy dany kredytobiorca posiada cechy odpowiadające dobremu przedsiębiorcy pewność siebie, odwagę, kreatywność itp.,
 - Ability – zdolność; ocenie zostaje poddane doświadczenie kredytobiorcy,
 - Means – środki; bank sprawdza, czy przedsiębiorstwo posiada swój wkład własny oraz czy istnieją jakieś źródła dochodu,
 - Purpose – cel; aby bank mógł przyznać kredyt przedsiębiorcy musi znać jasno określony cel na jaki zostaną przeznaczone pieniądze,
 - Amount – kwota; „ jaką część aktywów netto klienta przedstawia pożyczana suma kredytu”,
 - Repayment – spłata; kredytobiorca musi przedstawić dokumenty potwierdzające proponowany przez niego sposób spłaty kredytu,
 - Interest – odsetki; jest to cena, która rekompensuje bankowi zaistniałe ryzyko związane z udzieleniem kredytu,

- Income – dochód; „dotyczy w istocie tego, czy bank otrzymuje adekwatną rekompensatę kosztów własnych poniesionych przy ocenie wniosku kredytowego oraz przy bieżącym monitorowaniu kredytu”,
- Collateral – zabezpieczenie; ustala się go na wypadek niewypłacalności przedsiębiorstwa tak, aby bank mógł odzyskać swoje pieniądze, np. w postaci przejęcia przedsiębiorstwa, samochodu, domu, które zostanie sprzedane,
- Extras – pozostałe, dodatkowe cechy;
- **metoda 5C/6C-**
 - Character – charakter, to samo wyjaśnienie co powyżej,
 - Capacity – zdolność, zbadanie czy kredytobiorca jest w stanie spłacić kredyt,
 - Capital – kapitał, relacja kapitału własnego do kwoty jaką zmierza udzielić bank,
 - Collateral – zabezpieczenie; wyjaśnienie znajduje się powyżej,
 - Conditions – warunki, pozycja na rynku, wielkość produkcji bądź ilość oferowanych usług.
 - Confidence – zaufanie, warunki do utrzymania działalności.

Przedsiębiorca, któremu uda się przejść ocenę zdolności kredytowej może liczyć na wiele atrakcyjnych ofert. Oto kilka z nich, które są oferowane przez banki mieszczące się we Włocławku¹²:

Millennium:

- kwota - 10 000 zł
- wysokość raty - 466,06 zł/m-c
- czas spłaty - 24 m-ce
- oprocentowanie - 10%
- prowizja - 1%
- RRSO - 11,54%

Santander:

¹² Informacje pozyskane z własnych badań.

- kwota - 5 000 zł
- wysokość raty - 325,09 zł/m-c
- czas spłaty - 24 m-ce
- oprocentowanie - 10%

Credit Agricole- KREDYT W RACHUNKU BIEŻĄCYM KONTA BIZNES ZABEZPIECZONY HIPOTEKĄ:

- kwota- 10 000 zł-500 000 zł
- wysokość raty- do 10 623, 52 zł/m-c
- czas spłaty- do 60 m-cy z możliwością przedłużenia
- oprocentowanie- do 10%

Mbank- kredyt dla nowych firm:

- kwota- do 200 000 zł
- wysokość raty- 3 320,24 zł/m-c
- czas spłaty- do 7lat
- nie wymaga zabezpieczeń
- do 3 miesięcy karencji

ING - kredyt inwestycyjny:

- kwota- do 1,2 mln zł
- wysokość raty- do 15 858,09 zł/m-c
- czas spłaty- 10 lat
- prowizja- 0%, kosztem wyższej marży
- decyzja w ciągu 48godz.
- dobrowolne zabezpieczenie

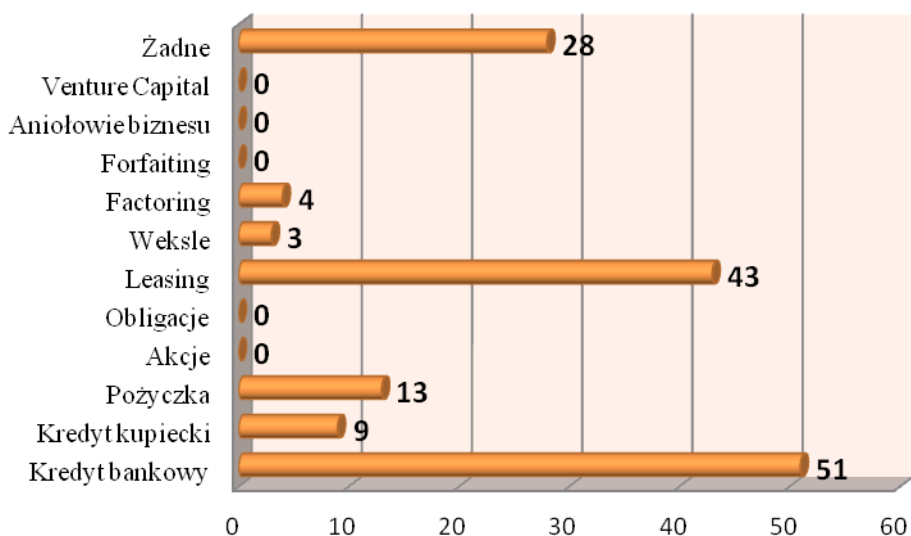
Powyższe oferty są ofertami przykładowymi. Każdy przedsiębiorca, który zdecyduje się na wzięcie kredytu i udanie się do banku może liczyć na indywidualne podejście uzależnione od jego sytuacji oraz indywidualną ofertę dopasowaną do jego potrzeb.

Po wglębieniu się w zagadnienia od strony banków i ich oferty kredytowej, zobaczmy jak przedstawia się sytuacja w tym obszarze od strony wrocławskich przedsiębiorców.

3. Źródła finansowania wybierane przez wrocławskich właścicieli małych i średnich firm

Wyniki badań zaprezentowane poniżej zostały stworzone na podstawie kwestionariusza ankiety skierowanej do właścicieli wrocławskich przedsiębiorstw. Na jej podstawie dowiemy się z jakich zewnętrznych źródeł finansowania najczęściej korzystają. Ankieta była w pełni anonimowa i składała się z 9 pytań zarówno jednokrotnego jak i wielokrotnego wyboru. Ankieta została rozesłana do 730 przedsiębiorstw z czego 100 z nich udzieliła odpowiedzi na zadane im pytania. Ogólna liczba przedsiębiorstw we Wrocławku wynosi 11 544, a ich rozkład zaprezentowano poniżej.

Wykres 1. Zewnętrzne źródła finansowania wybrane przez wrocławskich przedsiębiorców.

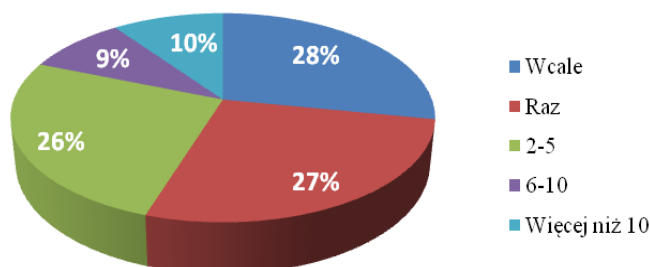

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z wynikami badań większość przedsiębiorstw (51) wybrała kredyt bankowy. Jednakże tuż zaraz plasuje się leasing (43). Wiąże się to z faktem, że są to jedno z najbardziej rozpoznawalnych źródeł na polskim

rynku, na których temat przedsiębiorca ma znaczną wiedzę, a ich oferta jest bardzo rozbudowana, atrakcyjna i trafia to szerokiego grona użytkowników. Takie finansowanie pozwala zrealizować ich cele, ale zarazem zachować przy tym poczucie niezależność. Natomiast żaden z ankietowanych nie zdecydował się na źródła finansowania takie jak venture capital, aniołowie biznesu, forfaiting, akcje i obligacje. Jeżeli chodzi o pierwsze 3 to prawdopodobnie wiąże się to z faktem, że są to źródła dość nowe i jeszcze nie rozpoznawalne na rynku szczególnie polskim, a tym bardziej wrocławskim. W przypadku 2 kolejnych powodem jest ich mała popularność i fakt, że we Wrocławku przeważają mikro przedsiębiorstwa, które nie są zaangażowane w takich sferach. Następnie zapytano przedsiębiorców ile razy skorzystali z zewnętrznego źródła finansowania.

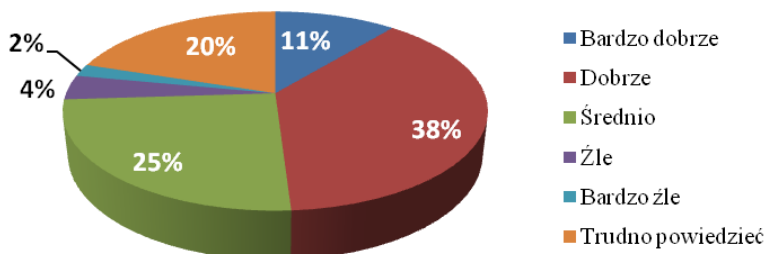
Wykres 2. Wielokrotność skorzystania ze źródła finansowania

Źródło: Opracowanie własne.

Znaczna większość przedsiębiorców skorzystała z zewnętrznego źródła finansowania raz (27%) bądź 2-5 razy (26%). Zaledwie 28% ankietowanych odpowiedziało, że wcale. Wśród osób, które skorzystały z finansowania więcej niż raz można wnioskować, że zaobserwowali oni jak wielkie niesie to dla nich korzyści finansowe i z tego właśnie względu zdecydowali to powtarzać. Następnie zapytano przedsiębiorców jak oceniają dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania oferowanych we Wrocławku.

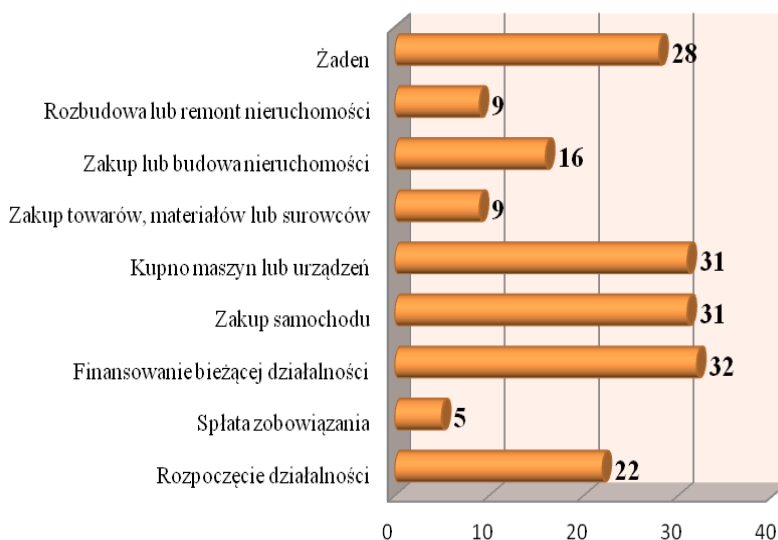
Wykres 3. Ocena dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania.

Źródło: Opracowanie własne.

Zdania właścicieli wrocławskich przedsiębiorstw na temat dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania są bardzo podzielone. 38% z nich ocenia je dobrze, 25% średnio, a 20% ciężko jest dokonać oceny. Pozytywnym oddźwiękiem jest fakt, że raptem 6% ocenia je negatywnie co stanowi optymisty wizerunek dla wrocławskiej gospodarki, że stara się być otwarta na przedsiębiorców i udziela im w tym celu odpowiednich informacji. Kolejnym etapem było sprawdzenie na co przedsiębiorcy najczęściej przeznaczają pozyskane fundusze.

Wykres 6. Cel na który zostały przeznaczone pozyskane pieniądze.

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie wyników można zauważyć, że pozyskane fundusze zostały przeznaczone przede wszystkim na 3 główne cele jakimi są kupno maszyn lub urządzeń (31), zakup samochodu (31), finansowanie bieżącej działalności (32). Wszystkie 3 czynniki świadczą o tym, że przedsiębiorstwo nastawione jest na poczucie niezależności i byciu w zmotoryzowany, aby móc sprawnie komunikować się w potrzebnych sprawach. To właśnie daje

zakup samochodu. Zaś 2 pozostałe pozwalają przedsiębiorstwu na zwiększenie swoich przychodów przez co firma może prężniej się rozwijać i być może posiadać potrzebę zatrudniania nowych pracowników przez co zmniejsza się poziom bezrobocia. Natomiast tylko 5 przedsiębiorstw zdecydowało, że przeznaczy swoje fundusze na spłatę zobowiązania. Wiąże się to z faktem, że do końca nie rozwiązuje to problemów przedsiębiorstwa, ponieważ z jednego długu wchodzi w drugi, ale być może na korzystniejszych warunkach. Taka spłata wydłużyła czas na regulację zobowiązania dzięki czemu prawdopodobnie dany dostawca nie wycofa się z współpracy, a firma dalej będzie mogła funkcjonować. Natomiast dane zobowiązanie zostanie spłacone przy najbliższym przypływie pieniędzy z prowadzenia działalności na co nie mogła czekać inna osoba.

Patrząc na wyniki badań można zaobserwować, że to kredyt jest najczęściej wybieranym źródłem finansowania, na który decydują się włoścawscy przedsiębiorcy i do którego mają największe zaufanie. Powodem tego zdaje się być największa wiedza na jego temat i powszechna dostępność. Być może kiedy inne źródła zostaną będą lepiej reklamowane, sytuacja ta ulegnie zmianie. Na dzień dzisiejszy kredyt pozostaje na najwyższym miejscu.

Bibliografia:

- Dziawgo D., Zawadzki A., *Finanse przedsiębiorstw. Istota-narzędzia-zarządzanie*, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Warszawa 2011.
- Grzywacz J., *Współpraca przedsiębiorstwa z bankiem*, Difin, Warszawa 2006.
- Juszczuk S., *Zdolność kredytowa w ocenie banku na przykładzie małych i średnich przedsiębiorstw*,
http://www.wne.sggw.pl/czasopisma/pdf/EIOGZ_2008_nr66_s17.pdf
(26.03.2017).
- Oplustil K., *System bankowy-wprowadzenia*, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie,
http://www.law.uj.edu.pl/~kpg/images/stories/Polityka_gosp_KO/system%20bankowy.pdf (12.03.2017).
- Stępień K., *Bankowość. Podstawy*, KaBe, Krosno 2015.

Strony internetowe:

http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/o_nbp/informacje/historia_bankowosci.html (09.03.2017).

<https://www.nbportal.pl/slownik/pozycje-slownika/kredyt-bankowy> (27.02.2017).

<https://www.nbportal.pl/slownik/pozycje-slownika/linia-kredytowa> (27.02.2017).

<http://www.zset.pl/edu/node/173> (12.03.2017).

<http://www.zset.pl/edu/node/174> (12.03.2017).